

РОЛЯТА И МЯСТОТО НА РОДИТЕЛИТЕ ЗА ВЪЗПИТАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ КАТО УЧАСТНИЦИ В ПЪТНОТО ДВИЖЕНИЕ

Възпитаването на транспортна култура и изграждането на умения и навици у децата да се опазят живи на пътя стои в основата на обучението по безопасност на движението по пътищата /БДП/ в предучилищна възраст и българското училище. Обучението на децата и учениците по БДП винаги е било сред приоритетите на Министерството на образованието и науката. Това обучение трябва да се разглежда като неделима част от цялостното образование и възпитание на личността. То започва от ранна възраст и го съпътства през цялостното му развитие.

Съвременната пътна среда е враждебна за детето, тя е неестествена и противоречива на неговите потребности и механизми за физическа защита. Малките деца не осъзнават опасностите, които крие пътят, а някои юноши съзнателно ги търсят

Обучението по безопасност на движението по пътищата по своята същност е вид социално учене, при което водеща е ролята на практическите умения, на нравствените аспекти, формиращи се главно чрез **подражание**, личен опит, целенасочено обучение, упражнения и тренировки. То трябва да доведе до определен начин на мислене и изграждането на поведение, които осигуряват не само личната безопасност, но и сигурността на останалите участници в пътното движение.

Възпитанието на транспортна култура – дисциплина, поведение и отговорност у децата, като участници в пътното движение е немислимо без активното участие на родителите и семейството. **Семейството** е основен фактор за началното формиране умения у децата за опазването им от пътно транспортните произшествия и възпитание на транспортна култура. За разлика от училището, семейството има много по-големи възможности за възпитателно въздействие върху децата.

Прилагането на най-съвременна методика и формирана подходяща учебна среда не са достатъчни за постигане положителни резултати за обучение по безопасност на движението по пътищата, без активното участие на родителите и семейството в този процес. Недостатъчно училищните ръководства, училищните комисии по безопасност на движението и класните ръководители работят за повишаване транспортната култура на родителите най-вече за формиране на положителен социален опит у децата като участници в пътното движение. От ранна възраст децата подражават и имитират поведението на възрастните, най-вече на своите родители. Подражанието и имитацията на чуждото поведение е най-разпространеният механизъм за усвояването на социален опит. Не случайно при обучението по БДП **подражанието** се поставя в основата на формирането на необходимите уменията за опазване от транспортните произшествия и възпитанието на транспортна култура. Със своето поведение като участници в пътното движение /пешеходци, пътници в обществения транспорт или водачи на пътни превозни средства/, родителите формират положителен или отрицателен социален опит у децата – спазвайки или нарушавайки правилата за движение. Децата имитират и подражават поведението на своите родители. Ето защо, както в предучилищна възраст, така и при учениците от 1 до 8 клас, родителите и семейството имат решаваща роля и място, носят своята отговорност и в процеса на възпитанието на транспортна култура и формирането на положителен социален опит у своите деца като участници в пътното движение. За да се постигнат положителни резултати в този процес между семейството и училището трябва да съществува непрекъснатата връзка и информираност на двете страни за поведението на децата и родителите, като участници в пътното движение. Срочните атестации на учениците от 1 до 8

клас, дават определена информация на родителите за усвоените знания и формираните умения от техните деца по правилата за движение. Но между училищните комисии и класните ръководители като основни фактори в системата за възпитанието и обучението по БДП трябва да съществува непрекъсната връзка. Те трябва да планират и реализират ефективни мерки и дейности с родителите и семейството.

Успешно могат да се прилагат утвърдените от миналото разговори и дискусии в родителските срещи или добиващите популярност понастоящем по ефективни форми – **училища за родители**. В тематиката на родителските срещи и в училищата за родители могат да се поставят на обсъждане и дискусия:

- Психофизиологическите особености на децата, като участници в пътното движение;
- Безопасният маршрут на учениците от дома до училище и обратно;
- Типични нарушения на децата като участници в пътното движение;
- Ролята на родителя като водач на семейния автомобил за възпитанието и обучението на детето;
- Детето пътник в обществения транспорт и семейния автомобил;
- Ролята на родителя за възпитание на транспортна култура и етично поведение на детето, като участниците в пътното движение;
- Особенности в пътното движение през есенно-зимния период и облеклото на децата и учениците;
- Особенности в пътното движение през пролетта и лятото. Родителския контрол над децата през ваканционния период;
- Грижата на родителя за детето велосипедист;
- Обезопасяване на района около училището и създаване на необходимата учебна среда.

Тематиката може да разширява, като се изхожда от специфичните особености на пътната среда в квартала и населеното място, от необходимостта от спешното решаване на важни проблеми, свързани с обучението и опазването на децата в пътното движение.

При провеждането на училищата за родители е необходимо да се разработят примерни сценарии от педагози и специалисти в областта на безопасността на движението. В занятията да се предвиждат;

- Актуални анализи за пътно-транспортни произшествия с деца на територията на областта, общината, населеното място и квартала;
- Информация за дейността на Училищната комисия по БД в създаването на учебната среда и обезопасяването на района учебното заведение;
- Показване на действително заснети ситуации на нарушения на родители и ученици като участници в пътното движение;
- Заснемане и показване на уроци от часовете по БДП;
- Учебни филми и слайдове по БДП и др.

Училищните комисии по безопасност на движението, могат да ползват компетентна методическа помощ и съдействие от специалистите на Национална асоциация професионална подготовка и квалификация при разработка на сценарии и осигуряване на необходимите материали за провеждане на занятията в училищата за родители.